

Mariehamns Energi Ab
PB 15
22101 Mariehamn

Förkastande av anbud i upphandling av effektreserv

Part

Mariehamns Energi Ab

Aktualiseringsdatum

25.1.2017

Avgörande

Energimyndigheten förkastar Mariehamn Energi Ab:s anbud om effektreserv för perioden 1.7.2017–30.6.2020 med stöd av 7 § i lagen om en effektreserv som säkerställer balansen mellan elproduktion och elförbrukning.

Beslutet verkställs även om ändring söks.

Beskrivning av ärendet

Mariehamns Energi Ab har 24.1.2017 lämnat in tre anbud till Energimyndigheten (nedan gemensamt "anbuden") i anknnytning till anskaffningsförfarandet för en effektreserv:

- Mariehamn GT01
- Mariehamn G1
- Tingsbacka Gasturbin GT00

Energimyndigheten har från Mariehamns Energi Ab 27.1.2017 begärt en tilläggsutredning om hur företaget anser att kraftverken i anbuderna uppfyller kravet på att de ska vara underställda styrningsrätten enligt det finska systemansvaret.

Mariehamns Energi Ab har skickat in en tilläggsutredning till Energimyndigheten 1.2.2017. Mariehamns Energi Ab har meddelat att företaget är redo att genomföra de åtgärder som behövs för att man ska anse att dess kraftverk i anbuderna är underställda styrningsrätten enligt systemansvaret hos den finska systemansvarige stamnätsinnehavaren.

Energimyndigheten har hört Fingrid Abp i ärendet enligt 5 § 3 mom. i effektereservlagen. Fingrid Abp har tillställt Energimyndigheten ett utlåtande, i vilket Fingrid konstaterar:

”Energimyndigheten har genom sitt beslut av 19.1.2015 påfört Fingrid Abp systemansvaret (Energimyndighetens dnr 831/410/2013). Ansvarsområdet för den systemansvarige stamnätsinnehavaren har fastställts i Energimyndighetens beslut. Till Fingrids ansvarsområde hör rikets område med undantag för landskapet Åland.

Åland är anslutet till stamnätet i Fastlandsfinland via likströmsförbindelsen ÅL-link. Förbindelsen ägs och förvaltas av Ålands stamnätsbolag Kraftnät Åland. Förbindelsens överföringskapacitet till Finland är 100 MW. Ur ett elmarknadsperspektiv finns det skäl att observera att Åland är en del av anbudsområdet SE3.

Likströmsförbindelsen ÅL-link används inte i dag kommersiellt. Fingrids målsättning är att ta förbindelsen i kommersiellt bruk så att en överföring mellan anbudsområdet SE3 och anbudsområdet FI i Finland skulle vara möjlig. Av orsaker som inte beror på Fingrid har den kommersiella driftsättningen av förbindelsen fördröjts, och vi bedömer att förbindelsen sannolikt inte kommer att fås i kommersiellt bruk under den effektereservperiod som inleds. Om användningen av förbindelsen dock skulle bli kommersiellt möjlig under den startande effektereservperioden, bör man för effektereserven reservera en överföringskapacitet i riktningen Åland–Fastlandsfinland som motsvarar effektereserven på Åland. Reservationen av effektereserven skulle komma på fråga under vintersäsongen.

Om kraftverken på Åland deltar i upprätthållandet av effektereserven ska åtminstone följande förutsättningar uppfyllas:

- Effektereservaktören ska ha ett gällande elöverföringsavtal, som gör det möjligt att överföra el från kraftverket till Fastlandsfinland.*
- Man måste lösa hur en eventuellt otillgänglig ÅL-link-överföringsförbindelse ska behandlas ur effektereservens perspektiv.*
- Man måste lösa hur elproduktionen på anbudsområdet SE3 kan införas i det effektereservanbud som bildas av effektereservkapaciteten i Finland på dygnsmarknaden, som lämnas på anbudsområdet FI.*
- Man måste lösa hur elproduktionen på anbudsområdet SE3 kan delta i den reglerkraftsmarknad som upprätthålls av Fingrid på anbudsområdet FI.*
- Man måste lösa hur den el som överförs från Åland ska behandlas som en del av balansavräkningen för Fastlandsfinland.*

- *Från kraftverken måste det finnas en mätning i realtid till Fingrids driftövervakningssystem på det sätt som förutsätts i reglerna för användningen av effektreserven. För tillfället saknar Fingrid realtidsmätningar från kraftverken i fråga på Åland.*

Med beaktande av punkterna ovan anser vi att det inte finns något tekniskt hinder för att kraftverken på Åland skulle delta i effektreserven, och att anläggningarna utifrån de data som tillställts Fingrid lämpar sig som en effektreserv."

Energimyndigheten har i enlighet med förvaltningslagen 34 § gett tillfälle till Mariehamns Energi Ab att bli hörd fram till 14.2.2017

Mariehamns Energi Ab har 14.2.2017 framfört ett utlåtande. Enligt utlåtandet kommer bolaget att teckna avtal med Fingrid Oy om deltagande i reglerkraft- och reserveffektmarknaden på anbudsområde FI.

I sitt utlåtande anser Mariehamns Energi Ab att det bör vara först när anläggningen går in i effektreservsystemet som det ska vara underställt den systemansvarige stamnätsinnehavaren. Mariehamns Energi anser att det är diskriminerande mot kraftverk i utlandet om det krävs att de i förväg ska ha ett avtal med den systemansvarige stamnätsinnehavaren.

Dessutom har Mariehamns Energi i sitt utlåtande lämnat en bilaga över hur företaget i praktiken kan delta på reglerkrafts- och effektreservsmarknaden. [hemligt text].... Mariehamns Energi har också lämnat ett utlåtande från Kraftnät Ålands (Ålands stamnätsinnehavare) om Mariehamns Energis anslutning till dess elnät och om Ålands elöverföringsförbindelse till Finlands elsystem.

Relevant lagstiftning

Enligt 7 § 1 mom. i lagen om en effektreserv som säkerställer balansen mellan elproduktion och elförbrukning (117/2011, nedan "effektreservlagen") kan ett anbud som lämnats in av en innehavare av ett kraftverk eller ett objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som deltar i ett upphandlingsförfarande förkastas, om den kraftverksenhet eller det elförbrukningsobjekt som ställs till förfogande inte uppfyller uppställda krav. Enligt 7 § 3 punkt kan anbudet förkastas om det i övrigt inte uppfyller villkoren för upphandlingsförfarandet.

I 8 § i effektreservlagen föreskrivs det om de krav som ställs på kraftverksenheter. Enligt paragrafen kan innehavaren av ett kraftverk erbjuda effektreservsystemet en separat kraftverksenhet som har anslutits till det finska elsystemet och som uppfyller övriga krav i 2 mom. i paragrafen.

Motiveringar

Enligt den regeringsproposition (RP 299/2010) som gäller 7 § i lagen om effektreserv ska bedömningen av anbudssökandenas och anbudsgivarnas överensstämmelse med kraven göras innan anbuden bedöms och den bör avskiljas från anbudsbidomningen. Jämförelsen bör omfatta bara anbud från sådana anbudsgivare som kan anses ha förutsättningar för att uppfylla de krav som ställs på en enhet som utgör effektreserv. Ett beslut om att ett anbud ska förkastas ska således fattas före jämförelsen av anbud.

Enligt motiveringarna till 8 § i lagen om effektreserv förväntas det av en kraftverksenhet att den har anslutits till det finska elsystemet. Detta krav är en viktig förutsättning för att målsättningarna med effektreserven ska uppfyllas. Syftet med det föreslagna systemet är uttryckligen att trygga elleveranssäkerheten i Finland. För att systemet ska fungera måste de kraftverksenheter som omfattas av systemet vara underställda styrningsrätten enligt systemansvaret hos den finska systemansvarige stamnätsinnehavaren. Denna förutsättning uppfylls inte för kraftverk som omfattas av styrningsrätten hos stamnätsinnehavare i andra länder. Ett kraftverk som är beläget utomlands och är direkt anslutet till det finska elsystemet kunde eventuellt bli godkänt för systemet, om det uppfyller de krav som ställs på kraftverken och om det är underställt styrningsrätten enligt det finska systemansvaret.

Det finska elsystemet och systemansvaret hos den systemansvarige stamnätsinnehavaren

I reserveffektlagen har det inte definierats i detalj vad som avses med det finska elsystemet. Energimyndigheten anser att man vid tolkning av om ett kraftverk hör till det finska elsystemet på det sätt som avses i lagen om effektreserv ska utvärdera tillämpningsområdet i elmarknadslagen (588/2013) samt omfattningen av systemansvaret hos den systemansvarige stamnätsinnehavaren

Elmarknadslagen tillämpas inte i landskapet Åland till den del landskapet har lagstiftningsrätt i frågor som rör elmarknaden.¹

Enligt 8 § i elmarknadslagen förordnar Energimyndigheten i elnätstillståndet en stamnätsinnehavare *till systemansvarig stamnätsinnehavare*.

Enligt det stadgande som gäller den systemansvarige stamnätsinnehavaren (44 §) hör till den systemansvarige stamnätsinnehavarens ansvarsområde rikets territorium med undantag för landskapet Åland. Enligt 2 mom. i samma paragraf svarar den systemansvarige stamnätsinnehavaren inom sitt ansvarsområde för de uppgifter som omfattas av systemansvaret och för andra uppgifter som hör till stamnätsinnehavaren enligt denna lag och bestämmelser som utfärdats med stöd av den och enligt elhandelsförordningen och bestämmelser som antagits med stöd av den. I motiveringarna till paragrafen konstateras det ytterligare att sammanlänkningsringar till andra stamnät hör till stamnätsinnehavarens ansvarsområde.

¹ Detaljerade motiveringar till tillämpningsområdet för elmarknadslagen (RP 20/2013, 2 §)

Enligt 45 § i lagen svarar den systemansvarige stamnätsinnehavaren för att Finlands elsystem är tekniskt funktionsdugligt och driftsäkert samt har hand om de uppgifter som omfattas av det riksomfattande balansansvaret och om den riksomfattande balansavräkningen på ett ändamålsenligt och för parterna på elmarknaden jämlikt och icke-diskriminerande sätt (systemansvar).

Med beaktande av att det i effektreservlagen hänvisas till Finlands elsystem och att detta med beaktande av innehållet i elmarknadslagen inte kan sträcka sig längre än den systemansvarige stamnätsinnehavarens ansvarsområde, konstaterar Energimyndigheten att i lagen om effektreserv avsett Finlands elsystem inte kan anses omfatta landskapet Åland.

Styrningsrätt enligt systemansvar för Finland

Enligt motiveringarna i riksdagens proposition till 8 § i effektreservlagen kunde även ett kraftverk utomlands som är direkt anslutet till det finska elsystemet eventuellt bli godkänt för systemet, om det uppfyller de krav som ställs på kraftverken och om det är underställt styrningsrätten enligt det finska systemansvaret.

Ansvarsområdet för den systemansvarige stamnätsinnehavaren har fastställts i elmarknadslagen. Ansvarsområdet för den systemansvarige stamnätsinnehavaren kan inte utökas genom avtal. För att en anläggning utanför Finland ska kunna vara inom ramen för den systemansvariges systemansvar, måste anläggningen vara direkt ansluten till Finlands system. Enligt 44 § i elmarknadslagen har Åland särskilt avgränsats till utanför ansvarsområdet för Finlands systemansvariga stamnätsinnehavarens ansvarsområde.

Mariehamns Energi Ab har i sin utredning till Energimyndigheten konstaterat sig vara redo att vidta lämpliga åtgärder och avtalsarrangemang för att möjliggöra Fingrids styrningsrätt. Dessutom har Mariehamns Energi konstaterat att det är diskriminerande att kräva att villkoren är uppfyllda redan när anbudet lämnas.

Energimyndigheten anser allmänt att anbud ska vara i enlighet med lagen om effektreserv och upphandlingsvillkoren redan när anbudet lämnas i den omfattning att det kan säkerställas att en erbjuden enhet uppfyller kraven när effektreservperioden inleds. Energimyndigheten anser att när det gäller enheter på Åland så kan upphandlingsärendet inte lösas genom avtal eftersom det i 44 § i elmarknadslagen särskilt har nämnts att Åland ligger utanför ansvarsområdet för Finlands systemansvariga stamnätsinnehavare. Därutöver påpekar Energimyndigheten att förfarandet inte kan ordnas endast med avtal, eftersom de ifrågavarande enheterna är underställda Ålands systemansvar. Den systemansvarige stamnätsinnehavarens systemansvar är en offentlig skyldighet som grundar sig på lagstiftning, är befäst med ett myndighetsbeslut och kan inte avtalas om.

Energimyndigheten konstaterar att alla anbudssökanden och anbudsgivare behandlas lika under alla faser av anbuds förfarandet, oberoende av sådana faktorer som inte har samband med genomförandet av upphandlingen. De ovan nämnda omständigheterna gäller uttryckligen genomförandet av upphandlingen och uppfyllandet av lagstadgade krav som är grundläggande för effektreservsystemets funktion.

Energimyndigheten har 29.10.2014 utsett Fingrid Abp till systemansvarig stamnät-sinnehavare. De kraftverk som omfattas av anbudet från Mariehamns Energi Ab är inte underställda styrningsrätten enligt Fingrid Abp:s systemansvar och Mariehamns Energi Ab har inte kunnat förete Energimyndigheten konkreta åtgärdsplaner, enligt vilka de nämnda anläggningarna på ett lagenligt sätt skulle underställas styrningsrätten enligt Fingrid Abp:s systemansvar.

Energimyndigheten anser av de ovan nämnda orsakerna att de anbud Mariehamns Energi Ab har lämnat inte uppfyller kravet i 8 § i effektreservlagen om att höra till det finska elsystemet och vara underställda styrningsrätten enligt systemansvaret hos den systemansvarige stamnätssinnehavaren.

Finlands anbudsområde

I enlighet med anbudsförfrågan måste aktören förbinda sig att följa reglerna för användningen av effektreserven (dnr 1835/450/2016, antagna 16.12.2016). Enligt reglerna för användningen av kraftverk, punkt 2.4.1, erbjuder Fingrid den tillgängliga effektreservkapaciteten som ett anbud till dygnsmarknaden för anbudsområdet Finland.

Åland hör emellertid till anbudsområdet SE3 i Sverige och det skulle krävas exceptionella specialarrangemang om Fingrid skulle erbjuda där tillgänglig effektreservkapacitet som ett anbud på dygnsmarknaden på Finlands budområde. Också Fingrid har lyft upp detta i sitt utlåtande om dygnsmarknaden och reglerkraftsmarknaden.

Mariehamns Energi har inte visat Energimyndigheten på ett tillräckligt sätt på vilket sätt ifrågavarande anläggningar skulle kunna erbjudas på Finlands budområde. Mariehamns Energi har till myndigheten som bilaga till sitt utlåtande lämnat ett utdrag ur ett avtal på vars grund Enegia erbjuder tjänster i anslutning till elmarknadsmeddelande och anbud till Mariehamns Energi. Enligt Energimyndighetens synsätt visar dock inte de uppgifter som lämnats myndigheten om avtalet mellan Enegia och Mariehamns Energi hur produktionen i en anläggning inom budområde SE3 kan erbjudas inom budområde FI. Energimyndigheten anser att det inte har visats att Mariehamns Energi skulle i verkligheten kunna följa användningsreglerna för effektreserven till denna del och därigenom uppfylls inte kravet enligt anbudsförfrågan.

Slutledningar

Med ovanstående motiveringar anser Energimyndigheten att de anbud som Mariehamns Energi Ab lämnat i upphandlingen om effektreserv inte uppfyller de krav som ställs på anbud i effektreservlagen. Anbudet uppfyller inte heller på ovan beskrivna sätt villkoren i upphandlingen. Därmed förkastar Energimyndigheten anbudet från Mariehamns Energi Ab med stöd av 7 § 1 och 3 punkt i effektreservlagen.

Verkställighet av beslutet trots sökande av ändring

Enligt 21 § 3 mom. i effektreservlagen får ett beslut som Energimyndigheten fattat med stöd av 7 § verkställas trots överklagande, om inte den domstol som behandlar besvären eller ansökan bestämmer något annat.

Tillämpade bestämmelser

Lagen om en effektreserv som säkerställer balansen mellan elproduktion och elförbrukning (117/2011) 7 §, 8 §, 21 §.

Elmarknadslagen (588/2013) 8 §, 44 §, 45 §

Sökande av ändring

Anvisningar om ändringssökande har bifogats.

Bilaga Besvärsanvisning

Distribution Mariehamns Energi Ab

Avgiftsfritt

BESVÄRSANVISNING

Besvärsrätt

Ett beslut som Energimyndigheten har meddelat får överklagas i den ordning som stadgas i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Med ett beslut som kan överklagas avses en åtgärd varigenom ett ärende har avgjorts eller lämnats utan prövning.

Ett beslut kan överklagas av den som beslutet gäller eller vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av beslutet.

Besvärsmyndighet

Energimyndighetens beslut kan överklagas hos marknadsdomstolen.

Besvärstid

Överklagandet ska anföras inom 30 dagar från delgivningsdatumet för beslutet. Dagen för delfåendet räknas inte in i besvärstiden.

Besvärsskrift

Överklagandet ska lämnas skriftligen. Av skriften som riktas till marknadsdomstolen ska framgå

- ändringssökandens namn och hemkommun
- postadress och telefonnummer dit meddelanden om ärendet kan skickas till ändringssökanden
- det beslut som överklagas
- vilka delar av beslutet överklagan gäller och vilka ändringar som påyrkas
- grunderna för yrkandet av ändring.

Ändringssökanden, dennes lagliga företrädare eller ombud ska underteckna besvärsskriften. Om ändringssökandens talan förs av en laglig företrädare eller ett ombud eller om någon annan har upprättat besvärsskriften, ska av skriften framgå även denna persons namn och hemkommun.

Bilagor till besvärsskriften

Till besvärsskriften ska fogas

- det beslut i vilket ändring söks, i original eller kopia
- intyg över delgivningsdatumet för beslutet eller annan utredning om när besvärstiden har börjat samt
- de dokument som ändringssökanden åberopar till stöd för sina yrkanden, om dessa inte redan har tillställts Energimyndigheten eller marknadsdomstolen.

Ombud ska föga en fullmakt till besvärsskriften om inte huvudmannen gett ombudet muntlig fullmakt hos besvärsmyndigheten. Advokat eller allmänt rättsbiträde behöver förete fullmakt endast om besvärsmyndigheten så bestämmer.

Inlämnande av besvärsskrift till besvärsmyndighet
Besvärsskriften ska tillställas marknadsdomstolen före besvärstidens utgång på adressen

Marknadsdomstolen
Banbyggargvägen 5
00520 HELSINGFORS

Fax: 029 56 43314.

E-post: markkinaoikeus@oikeus.fi